

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-05-05

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Sten Andersson

En moderniserad radio- och tv-lag

Enligt en lagrådsremiss den 16 april 2020 har regeringen (Kulturdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
2. lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden,
3. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486),
4. lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696),
5. lag om ändring i alkohollagen (2010:1622),
6. lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Emma Alskog, biträdd av kanslirådet Linus Fredriksson.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

2 kap. 26 e §

I paragrafen finns bestämmelser om en inskränkning i upphovsrätten som gör det möjligt för radio- och tv-företag att under vissa förutsättningar framställa exemplar av verk. Denna möjlighet förutsätter att det finns en skyldighet att spela in ett program enligt 5 kap. 3 § lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Det föreslås i lagrådsremissen att en sådan skyldighet införs i nämnda lag också för beställradio (lagförslag 2). Genom förslaget till ändring av radio- och tv-lagen tillförs också den lagen bestämmelser om beställradio. Dessa bestämmelser avser dock inte alla slag av beställradio utan endast beställradio från public service-företagen (se lagförslag 4).

Enligt Lagrådets förslag beträffande 5 kap. 3 § lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden bör begreppet beställradio avgränsas till att avse beställradio från public service-företagen. Om det förslaget godtas föreslår Lagrådet att andra stycket i förevarande paragraf ges följande lydelse

Den som enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden är skyldig att spela in ett program som tillhandahålls i beställradio eller i beställ-tv får framställa exemplar av verk som ingår i programmet, om det görs för att säkerställa bevisning om programmets innehåll eller för att en statlig myndighet ska kunna utöva tillsyn över verksamheten.

Förslaget till lag om ändring i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Som Lagrådet angett beträffande 2 kap. 26 e § i förslaget till lag om ändring i lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk avser begreppet beställradio endast sådan radio från public service-företagen. Detta bör tydligt anges i förevarande paragraf. Begreppet förekommer två gånger i första stycket. Andra gången det används behöver man inte ange dess fullständiga beskrivning.

Lagrådet föreslår att första stycket ges följande lydelse.

Den som sänder program till allmänheten eller som tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst eller beställ-tv ska ombesörja att varje program som sänds eller tillhandahålls spelas in. Denna skyldighet gäller också sådana program som sänds på det sätt som avses i 1 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen. I fråga om överföringar som omfattas av 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen och program som tillhandahålls ur en databas enligt 1 kap. 5 eller 6 § tryckfrihetsförordningen är det, förutom när det gäller beställradio och beställ-tv, tillräckligt att det dokumenteras vilken information som vid varje tidpunkt tillhandahålls.

Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen

1 kap. 2 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att lagen delvis genomför AV-direktivet. En bestämmelse som enbart syftar till att upplysa om att ett direktiv delvis har genomförts genom lagen ger inte mycket upplysning. Det gäller särskilt i det fall då det i lagen — parallellt med de bestämmelser som genomför direktivet — också finns en reglering som inte alls har någon koppling till direktivet. Trots upplysningen krävs det därför att tillämparen går till förarbetena för att få vetskap om vilka bestämmelser i lagen som genomför direktivet och vilka bestämmelser i direktivet som har genomförts. Att tynga

lagstiftningen med denna typ av bestämmelser bör undvikas. En bättre ordning är att i en fotnot i den SFS där genomförandet sker hänvisa till direktivet och beträffande de bestämmelser som är aktuella i författningsscommentaren hänvisa till motsvarande bestämmelser i direktivet och utveckla hur genomförandet har skett.

I lagrådsremissen har dessutom paragrafen kompletterats med en bestämmelse som innehåller en upplysning om att AV-direktivet har ändrats genom direktiv 2018/1808. Det kan konstateras att inte heller denna bestämmelse ger någon närmare upplysning, men här tillkommer att lagstiftningstekniken skapar problem vid framtida lagstiftning. Ett direktiv kan ändras ett otal gånger och beröra samma eller olika bestämmelser i grunddirektivet. Ett ändringsdirektiv kan också innehålla ändringar av lydelse till vissa, men inte alla bestämmelser, i ett tidigare ändringsdirektiv. Hur en sådan upplysningsbestämmelse skulle kunna utformas vid kommande ändringar av direktivet för att bli korrekt är svårt att föreställa sig.

Lagrådet förordar därför att lagstiftningstekniken med fotnoter används genomgående när direktiv ska genomföras genom lag. Under inga förhållanden bör en upplysningsbestämmelse om genomförande av ett direktiv kompletteras med hänvisningar till ändringsdirektiv. I vart fall bör alltså den föreslagna hänvisningen till ändringsdirektivet tas bort och paragrafen lämnas oförändrad.

1 kap. 3 § första stycket 1

Med anledning av Lagrådets förslag i 2 § måste hänvisningen till ändringsdirektivet i 3 § första stycket 1 göras tydligare på så sätt att namnet på ändringsdirektivet skrivs ut i sin helhet. Eftersom AV-direktivet redan har getts en definition i 2 § torde dock inte hela dess

namn behöva skrivas ut vid angivandet av namnet på ändringsdirektivet. Lagrådet föreslår att bestämmelsen ges följande lydelse.

1. är etablerad i Sverige enligt artikel 2.3 i AV-direktivet, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av AV-direktivet mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden.

När det i de efterkommande paragraferna i lagen hänvisas till AV-direktivet i lydelsen enligt ändringsdirektivet bör det vara tillräckligt att enbart hänvisa genom att skriva ”i lydelsen enligt direktiv (EU) 2018/1808”, dvs. utan att ange orden ”Europaparlamentets och rådets”.

1 kap. 3 § andra stycket

Paragrafen föreskriver att vissa av lagens bestämmelser ska gälla även för personer som enligt AV-direktivet står under en annan EES-stats jurisdiktion. Eftersom det är en hänvisning som innebär att direktivets reglering blir direkt tillämplig i svensk lag, bör det i paragrafen anges vilken artikel i direktivet som ska tillämpas vid bedömningen av vilka som ska omfattas. Vid föredragningen har upplysts att det endast är artikel 2 i direktivet som är avgörande för prövningen. En hänvisning till den artikeln bör därför tas i paragrafen.

1 kap. 3 a §

Vid föredragningen har framkommit att det endast är artikel 28a 1-4 — dvs. inte hela artikel 28a — som är tillämplig vid prövning av vilka leverantörer av plattformar som ska anses vara etablerade i Sverige, vilket i sin tur medför att lagen ska tillämpas på plattformen. Av samma skäl som när det gäller 3 § andra stycket (se ovan) bör därför hänvisningen till artikel 28a tillföras ”1-4”.

2 kap. 2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att vissa förhållanden ska anmälas för registrering till Myndigheten för press, radio och tv. I förslaget har tillagts ett nytt tredje stycke om att den anmälningsskyldige ska ange "grunden för att verksamheten omfattas av lagen enligt 1 kap. 3 § första stycket 1-4 eller 3 a §". Formuleringen kan ge intryck av att det är tillräckligt att anmälaren anger vilken av grunderna i de uppräknade bestämmelserna som har gett upphov till anmälningsskyldigheten. Syftet med bestämmelsen torde emellertid vara att anmälaren framförallt ska redogöra för de faktiska omständigheter som medför att verksamheten omfattas av lagen. Det skulle bli tydligare om det i lagtexten angavs att anmälaren ska ange "de omständigheter som medför att verksamheten omfattas av lagen enligt 1 kap. 3 § första stycket 1-4 eller 3 a §".

2 kap. 4 §

Enligt paragrafen ska den som är anmälningsskyldig enligt 2 § första stycket anmäla ändringar i lämnade uppgifter. Av nämnda bestämmelse följer att anmälningsskyldigheten åvilar den som bedriver en sändningsverksamhet, tillhandahåller beställ-tv osv. enligt uppräknningen i bestämmelsen. Anmälningsskyldigheten utlöses alltså för den som bedriver en viss verksamhet. Lagrådet förutsätter att det därav följer att om det t.ex. uppkommer den ändringen att verksamheten överlåts till någon annan än den som gjort den första anmälningen, anmälningsskyldigheten av detta ändrade förhållande åvilar den som tar över verksamheten. Lagtexten kan emellertid också uppfattas så att det är den som lämnat uppgiften i fråga som också ska anmäla när de anmälda förhållandena ändras, t.ex. när verksamheten överlåts.

Denna fråga bör belysas i författningskommentaren.

De uppgifter som ska lämnas i en anmälan består av namn, företagsnamn, ställföreträdare för juridisk person m.m. och innefattar också uppgifter om verksamheten som bedrivs. Detta är alltså uppgifter som upplyser om faktiska förhållanden. I förevarande paragraf åläggs den anmälningsskyldige att genast anmäla ändringar i uppgifter som tidigare lämnats. Enligt Lagrådets mening bör det i stället anges att skyldigheten att anmäla ändringar beror på att de förhållanden som uppgiften ska upplysa om har ändrats, jfr t.ex. 8 kap. 44 § aktiebolagslagen.

3 kap. 1 § 4

I denna punkt definieras begreppet audiovisuellt kommersiellt meddelande som produktplacering, sponsring och reklam i ett visst sammanhang. Definitionen synes ha fått en för snäv utformning i förhållande till direktivet. Begreppet finns i AV-direktivet genom ändringsdirektivet (artikel 1.1 f) och innefattar där också "teleshopping" som i sin tur definieras i punkt 7 som försäljningsprogram, dvs. program där mottagare av programmet erbjuds att beställa varor och tjänster. Vidare framgår av artikeln att de tjänster som anges är en exemplifiering av vilken typ av tjänster det är fråga om.

För att närmare ansluta till artikelns lydelse och motsvara dess vidare tillämpningsområde föreslår Lagrådet att punkt 4 får följande lydelse.

4. *audiovisuellt kommersiellt meddelande*: produktplacering, sponsring, reklam, försäljningsprogram eller liknande som åtföljer eller ingår i en användargenererad video eller ett tv-program;

5 kap. 12 a §

Paragrafen gäller leverantörer av medietjänster som är av vikt för allmänheten. Enligt första stycket ska dessa meddelanden utformas så att de är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Denna utformning kan enligt författningskommentaren bestå av textning, tolkning, uppläst text m.m.

I andra stycket anges att "Skyldigheten enligt första stycket får inte medföra att meddelandena fördröjs." Detta förklaras i författningskommentaren så att stycket innehåller en inskränkning av skyldigheten att göra meddelandena tillgängliga på det sätt som nyss angetts.

Det ligger dock i detta slags meddelandes natur att de ska nå ut till allmänheten så fort som möjligt. Det torde vara ofrånkomligt att en viss fördröjning måste uppkomma genom varje bearbetning.

Enligt Lagrådets mening bör det avsedda syftet kunna tydligare framgå genom att det andra stycket utgår och i stället den angelägna tidsaspekten anges i första stycket enligt följande.

En leverantör av medietjänster som på begäran av en myndighet sänder meddelanden som är av vikt för allmänheten ska så snart det är möjligt utforma dessa så att de är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

9 a kap. 4-5 §§

Bestämmelserna genomför delvis artiklarna 28b.2 och 28b.3 i AV-direktivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet. I lagrådsremissen används genomgående begreppet "tillhandahållande" av produktplacering och sponsring, när direktivet i stället anger att det som avses är "marknadsföra, sälja eller arrangera". Att använda

begreppet tillhandahållande generellt för att beskriva vad som avses leder i vissa fall direkt fel. Ett exempel på detta är att sponsring inte tillhandahålls av leverantören. Det som tillhandahålls av leverantören är i stället det som den som sponsrar leverantören tillhandahålls, ex. en annonsplats eller något annat omnämmande på plattformen eller i den video eller i det tv-program som läggs upp på plattformen. Om någon skall anses tillhandahålla sponsring så är det snarare den som lämnar bidraget. Ett annat exempel som visar att det är felaktigt att använda ordet tillhandahållande är att det vid produktplacering inte är leverantören, utan den som på plattformen har lagt upp exempelvis den video där produktplaceringen sker (användaren), som är tillhandahållare av produktplaceringen. Mottagare av tjänsten är det företag som säljer den produkt som placeras. Det har klargjorts vid föredragningen att det som leverantören kan göras ansvarig för är att denne har ingått ett avtal med användarna om att dessa ska göra en produktplacering eller att leverantören har agerat som mellanman och främjat sådana avtal mellan säljaren och användaren. Även ett sponsringsavtal mellan den som sponsrar och användaren kan tillkomma genom att leverantören agerar mellanman. Ett bättre begrepp att använda i bestämmelserna för att reglera när leverantören blir ansvarig är därför om denne "ingått eller främjat avtal" om produktplacering eller sponsring.

I bestämmelserna regleras huvudsakligen, dels krav på information som leverantörer av videodelningsplattformar ska lämna i vissa fall, dels förbud för leverantörerna att marknadsföra, sälja eller arrangera vissa audiovisuella kommersiella meddelanden (produktplacering och sponsring) på plattformarna. Strukturen i kapitlet blir mer logisk om bestämmelser som avser information och förbud regleras i olika paragrafer där informationsbestämmelsen placeras före förbudsbestämmelsen. Bestämmelserna i andra styckena i 4 § respektive 5 § bör därför läggas i två nya paragrafer som placeras

före de paragrafer som reglerar vad som föreskrivs i de första styckena. En sådan ändring av strukturen av bestämmelserna kräver en ny rubricering. Lagrådet föreslår att bestämmelserna tas in i fyra paragrafer (4-7 §§) och rubrikerna närmast före dem ges följande utformning.

Information om produktplacering

4 § En leverantör av en videodelningsplattform som ingår eller främjar avtal om produktplacering i användargenererade videor eller tv-program ska se till att det finns information om att det förekommer produktplacering i dessa videor eller tv-program. Informationen ska lämnas i början och i slutet av videon eller programmet och när dessa börjar igen efter avbrott för reklam. Informationen ska endast bestå av en neutral upplysning om förekomsten av produktplacering och om den vara eller tjänst som har placerats i videon eller programmet.

Förbud mot produktplacering

5 § En leverantör av en videodelningsplattform får inte ingå eller främja avtal om produktplacering i användargenererade videor och tv-program

1. om produktplaceringen avser sådana varor och tjänster som räknas upp i 6 kap. 2 § 1-7, eller
2. om videon eller programmet huvudsakligen riktar sig till barn under tolv år.

Information om sponsring

6 § En leverantör som ingår eller främjar avtal om sponsring av användargenererade videor eller tv-program ska ange vem som sponsrat videon eller programmet. Ett sådant meddelande ska lämnas i början eller i slutet av videon eller tv-programmet.

Förbud mot och begränsningar av sponsring

7 § Bestämmelserna om förbud mot och begränsningar av sponsring i 7 kap. 2-3 a §§ gäller för en leverantör av en videodelningsplattform som ingår eller främjar avtal om sponsring av användargenererade videor eller tv-program.

9 a kap. 7 §

Författningskommentaren till bestämmelsen i andra stycket är ofullständig. Det har upplysts om att den motsvarar 8 kap. 7 § andra stycket i radio- och TV-lagen som gäller för tv-sändningar och beställ-TV. Det bör vid den fortsatta beredningen klargöras hur bestämmelsen ska tolkas när den ska tillämpas på en videodelnings-

plattform. Särskilt gäller det vad som avses med att leverantören tillhandahåller reklam före eller efter en del av en video eller program som har lagts upp av användaren.

I paragrafen används olika ord för samma sak; "riktas" till barn och "vänder sig" till barn. Lagrådet förordar att ordet "riktas" används både i första stycket och i andra stycket.

9 a kap. 8 och 9 §§

Vid föredragningen har klargjorts att förbudet för reklam i 8 och 9 §§ som "åtföljer" vissa användargenererade videor eller tv-program ska omfatta reklam som tillhandahålls före, under eller efter sådana videor eller program. Det sistnämnda korresponderar med hur tillämpningsområdet beskrivs i 7 §. I första stycket i den paragrafen föreskrivs att leverantören i vissa fall inte får avbryta videorna eller programmen för reklam medan andra stycket innehåller ett förbud att tillhandahålla reklam omedelbart före eller efter videorna eller programmen. Regleringen kring förbuden mot reklam skulle vinna i tydlighet om det som är avsett att reglera samma sak i olika paragrafer också uttrycks på samma sätt. Det är därför bättre att i 8 och 9 §§ i stället för begreppet "åtföljer" använda begreppet "före, under eller efter". Bestämmelserna i dessa paragrafer skulle också med fördel kunna justeras och ges en likartad uppbyggnad så att det tydligare framgår vad som skiljer dem åt. Lagrådet föreslår att 8 och 9 §§ (ny numrering 10 och 11 §§) ges följande lydelse.

10 § En leverantör av en videodelningsplattform får inte före, under eller efter användargenererade videor eller tv-program tillhandahålla reklam som syftar till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år.

11 § En leverantör av en videodelningsplattform får inte före, under eller efter användargenererade videor eller tv-program tillhandahålla reklam för medicinsk behandling som är tillgänglig endast efter ordination.

Om förslaget om att ersätta begreppet "åtföljs" med "före, under eller efter" följs bör en följdändring göras av lagrådsremissens förslag i 7 kap. 3 § andra stycket i förslaget till lag om ändring i alkohollagen.

9 a kap. 11 §

De tidigare bestämmelserna i kapitlet reglerar situationer då leverantören av en videodelningsplattform själv agerar genom att ingå eller medverka till att avtal ingås om produktplacering, sponsring eller reklam. Det som denna bestämmelse är avsedd att reglera är i stället den skyldighet leverantören har då användarna av plattformen ingår sådana avtal utan medverkan av leverantören. Lagrådet anser att detta tydligare bör framgå av bestämmelsen. Det finns inte någon anledning att i paragrafen särskilt ange att den gäller när produktplaceringen, sponsringen eller reklamen inte tillhandahålls av leverantören själv. Leverantören ska – såsom bestämmelsen får förstås – agera i förtid för att förhindra visst beteende oavsett om det föreligger något konkret avtal eller ej. Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

13 § En leverantör av en videodelningsplattform ska vidta lämpliga åtgärder i syfte att få användarna av plattformen att agera i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel och i 7 kap. 3 § andra stycket alkohollagen (2010:1622).

16 kap. 2 §

I paragrafens fjärde stycke finns bestämmelser om att granskningsnämnden för radio och tv i vissa fall ska göra en anmälan till Justitiekanslern. Stycket torde bli mera överskådligt om det utformades enligt följande.

Nämnden ska anmäla till Justitiekanslern, om den finner

1. att en sändning eller ett tillhandahållande innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 5 kap. 2 §, eller
2. att en sändning har ett innehåll som strider mot 5 kap. 14 §.

17 kap. 3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som gäller om ett programföretag som sänder tv eller en leverantör av beställ-tv inte lämnar information enligt 2 kap. 1 §. I så fall ska, enligt förslaget, marknadsföringslagen tillämpas, med undantag för bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Det sägs också att sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Den information som ska lämnas enligt 2 kap. 1 § avser namnet på leverantören av medietjänsten, den geografiska adress där leverantören är etablerad, uppgifter om leverantören, däribland e-postadress och webbplats, samt uppgifter om behörig tillsynsmyndighet. I 2 kap. 1 § finns också en erinran om att för leverantörer av beställ-tv gäller även lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster. Det innebär att vissa ytterligare uppgifter ska lämnas, däribland – beträffande tjänsteleverantör som bedriver reglerad yrkesverksamhet – uppgift om de bestämmelser som är tillämpliga på yrkesverksamheten.

Den lagstiftningsteknik som används i den nu föreslagna paragrafen medför att tillämparen måste ta del av samtliga paragrafer i marknadsföringslagen utom 29-36 §§. Lagrådsremissen innehåller ingen analys av vilka bestämmelser i marknadsföringslagen som skulle kunna vara tillämpliga och i författningskommentaren nämns endast en paragraf, 24 §. Det måste dock antas att ett ganska stort antal av marknadsföringslagens bestämmelser – och inte bara

29-36 §§ – över huvud taget inte blir aktuella att tillämpa (jfr t.ex. bestämmelserna om aggressiv marknadsföring och jämförande reklam i 7-22 §§). I andra fall är det oklart om bestämmelserna har någon betydelse (jfr t.ex. bestämmelserna om god marknadsförings- sed i 5 och 6 §§). Det är mot den bakgrunden uppenbart att den valda lagstiftningstekniken är förenad med betydande nackdelar för tillämparen och att det vore att föredra om lagtexten preciserade vilka paragrafer i marknadsföringslagen som ska tillämpas.

Det finns i och för sig ett flertal exempel på bestämmelser i andra lagar som är formulerade på samma sätt som i förslaget (t.ex. 2 kap. 9 § försäkringsavtalslagen, lagen om värdepappersfonder, 15 § lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, 11 § konsumentkreditlagen och 11 § paketreselagen). I dessa fall anknyter dock respektive bestämmelse vanligen till en mera omfattande informationsskyldighet, ofta med tydlig konsumentskyddsriktning. Det kan i sådana fall vara mera acceptabelt med en mera allmän hänvisning till marknadsföringslagen.

Frågan om hur en hänvisning i en lag till bestämmelser i en annan lag bör utformas bör enligt Lagrådets uppfattning avgöras med hänsyn till förhållandena på varje särskilt rättsområde. Om avsikten är att enbart ett begränsat antal bestämmelser i den andra lagen ska tillämpas, bör emellertid utgångspunkten vara att hänvisningen utformas så att den pekar ut de relevanta bestämmelserna. Såvitt Lagrådet kan bedöma kan det vid brister i informationsskyldigheten enligt 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen bara bli aktuellt att tillämpa ett begränsat antal bestämmelser i marknadsföringslagen. Dessa bestämmelser bör preciseras i 17 kap. 3 §. Vilka bestämmelser detta är bör analyseras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

17 kap. 5 a – 6 a §§

I 5 kap. 12 § finns bestämmelser om att leverantörer av medietjänster ska utforma tjänsterna så att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I vilken omfattning tjänsterna ska göras tillgängliga ska bestämmas i särskilda beslut. Enligt den föreslagna 17 kap. 5 a § får den som inte följer ett sådant beslut åläggas att betala en särskild avgift. I 17 kap. 6 § finns bestämmelser om hur storleken på den avgiften – liksom de avgifter som behandlas i 17 kap. 5 § – ska bestämmas. 17 kap. 6 a § innehåller bestämmelser om att den avgiftsskyldige helt eller delvis kan befrias från en avgift enligt 17 kap. 5 a §.

17 kap. 5 a § har, liksom 17 kap. 5 §, utformats som en fakultativ bestämmelse; avgift "får åläggas". Lagrådet har ingen erinran mot det. Paragrafen innehåller emellertid – till skillnad från 17 kap. 5 § – inga kriterier för vad som ska beaktas vid bedömningen av om en avgift ska tas ut eller inte. Enligt Lagrådet bör paragrafen tillföras sådana bedömningsgrunder. Det ligger nära till hands att vid en bedömning av om en avgift ska tas ut beakta de omständigheter som nu, enligt 17 kap. 6 a § i förslaget, kan medföra befrielse från detta slag av avgift. Lagrådet föreslår att detta får komma till uttryck i 17 kap. 5 a §.

I 17 kap. 6 § andra stycket anges att man när avgiftens storlek fastställs särskilt ska beakta de omständigheter som har legat till grund för prövningen av frågan om avgift ska påföras. Det som Lagrådet nyss har föreslagit om att sådana omständigheter som i förslaget omnämns i 17 kap. 6 a § ska tas in i 17 kap. 5 a § får till följd att dessa omständigheter ska beaktas inte bara vid prövningen av om avgift ska tas ut utan också vid bestämmandet av avgiftens storlek.

Om Lagrådets förslag avseende 17 kap. 5 a § godtas, fyller den föreslagna 17 kap. 6 a § inget syfte. De i paragrafen angivna omständigheterna kan ändå beaktas såväl när man tar ställning till om avgift ska utgå som när man bestämmer avgiftens storlek. Paragrafen kan alltså utgå.

Lagrådet föreslår, mot den nu angivna bakgrunden, att 17 kap. 5 a och 6 §§ ges följande lydelse.

5 a § En leverantör av en medietjänst som inte följer ett beslut om tillgänglighet enligt 5 kap. 12 § får åläggas att betala en särskild avgift.

Vid prövning av frågan om avgift ska påföras ska särskilt beaktas

1. om överträdelsen berodde på en omständighet som leverantören varken hade förutsett, bort förutse eller kunnat påverka, och
2. vad leverantören gjort för att undvika överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

6 § Den särskilda avgiften enligt 5 eller 5 a § fastställs till lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor. Avgiften bör dock inte överstiga tio procent av den årsomsättning som leverantören av medietjänsten eller videodelningsplattformen hade under det föregående räkenskapsåret.

När avgiftens storlek fastställs ska särskilt beaktas

1. de omständigheter som legat till grund för prövning av frågan om avgift ska påföras, och
2. intäktsökningar och kostnadsminskningar som överträdelsen kan beräknas ha gett upphov till för leverantören.

Förslaget till lag om ändring i alkohollagen

7 kap. 3 §

Om Lagrådets förslag godtas beträffande 9 a kap. 8 och 9 §§ radio och tv-lagen att ersätta begreppet "åtföljs" med "före, under eller efter" bör motsvarande ändring göras även i förevarande paragraf.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.